

«НОВА ПЕДАГОГІЧНА ДУМКА»

НАУКОВО-МЕТОДИЧНИЙ ЖУРНАЛ

№ 3 (103) 2020 р.

ISSN 2520-6427

Засновано у грудні 1994 року

DOI: 10.37026/2520-6427

Видається 1 раз на квартал

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу масової інформації: серія КВ № 16684-5256 ПР від 28.05.2010 р.

Наказом Міністерства освіти і науки України від 17.03.2020 № 409 науково-методичний журнал Рівненського ОІППО «Нова педагогічна думка» включений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі педагогічних наук (спеціальності – 011, 014, 015).

Фаховий науково-методичний журнал «Нова педагогічна думка» індексується у міжнародній наукометричній базі даних **Index Copernicus International**: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=46468>.

Друкується за рішенням Вченої ради РОІППО (протокол № 5 від 25.09.2020 р.).

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

ГОЛОВНИЙ РЕДАКТОР

Остапчук Наталія, кандидат педагогічних наук, доцент

ЗАСТУПНИК ГОЛОВНОГО РЕДАКТОРА

Чирва Галина, кандидат педагогічних наук, доцент

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Безкоровайна Ольга, доктор педагогічних наук, професор

Білавич Іван, кандидат педагогічних наук, доктор філософії PhD (Республіка Польща)

Вихрущ Анатолій, доктор педагогічних наук, професор

Зварич Ірина, доктор педагогічних наук, професор

Кобилянський Олександр, доктор педагогічних наук, професор

Кучай Тетяна, доктор педагогічних наук, доцент

Лукасіевич Роланд, доктор гуманітарних наук у галузі педагогіки (Республіка Польща)

Луначек Вадим, доктор педагогічних наук, професор

Пелех Юрій, доктор педагогічних наук, професор

Петренко Оксана, доктор педагогічних наук, професор

Пустовіт Григорій, доктор педагогічних наук, професор

Савчук Борис, доктор історичних наук, професор

Сіройц Здзіслав, доктор габілітований соціальних наук у галузі педагогіки, професор (Республіка Польща)

Сойчук Руслана, доктор педагогічних наук, професор

Черній Алла, кандидат політичних наук, доцент

Видавець: Рівненський обласний інститут
підлядипломної педагогічної освіти

Адреса редакції та видавця:
Рівненський обласний інститут підлядипломної
педагогічної освіти

вул. Чорновола, 74, м. Рівне, 33028
тел./факс: 0(362) 64-96-60

E-mail: roippo.rv@ukr.net, www.roippo.org.ua

ЗМІСТ

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ.

ПОРІВНЯЛЬНА ПЕДАГОГІКА.

ІСТОРІЯ ОСВІТИ

- Сухомлинська О. Моральне виховання як константа виховного процесу: характеристика проблематики у часовому вимірі3
- Цісар О. Світоглядна позиція І. Гізеля у духовній діяльності XVII століття13

УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ.

ПРОФІЛЬНЕ НАВЧАННЯ

- Загородня А. Реформування середньої освіти в добу незалежності: система профільного навчання старшої школи17
- Кулаковський О. Компетентнісна модель випускника педагогічного закладу вищої освіти у сфері інтелектуальної власності21
- Пастовенський О. Системний підхід у реалізації ідей педагогіки партнерства29
- Якимович Т., Зінчук І. Інтегративний підхід до формування професійного мислення майбутніх фахівців технічних спеціальностей у процесі навчання в закладі вищої освіти32

СУЧАСНІ ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ

- Заячківська Н. Формування готовності викладачів закладів вищої освіти до використання сучасних освітніх технологій у професійній діяльності36
- Іванова С., Кільченко А. Моніторинг використання вебсайтів закладів освіти та наукових установ із мобільних пристроїв засобами Google Analytics41
- Іванюк І., Овчарук О. Стан готовності педагогів ЗЗСО до застосування інформаційно-освітнього середовища для здійснення дистанційного навчання в умовах карантину, спричиненого Covid-1948

Литвинова С. Організація дистанційної форми навчання в закладах загальної середньої освіти у період пандемії Covid-19	55
Марченко О. Реалізація STEAM-підходу до формування креативної компетенції здобувачів освіти у процесі вивчення математики	62
Рисинець Н. Застосування інноваційних технологій з метою формування готовності фахівців із міжнародного права до професійної діяльності	65
Sytchenko A., Yatsenko T. Organization of teacher-student interaction in the conditions of technological learning	70
Сороко Н. Процедура проєктування STEAM-орієнтованого освітнього середовища для розвитку інформаційно-цифрової компетентності вчителя основної школи	75

ПСИХОЛОГІЯ. СОЦІАЛЬНА ПЕДАГОГІКА. РОБОТА З ОБДАРОВАНИМИ ДІТЬМИ

Дичківська І., Федорова Н., Борисова О. Гуманістична технологія М. Монтесорі в системі спеціальної освіти України	80
Ковбасюк Т., Яценюк Л. Соціально-педагогічна підтримка батьків дітей з особливими освітніми потребами в закладах освіти	85
Кошелева Н. Розроблення моделі методичної компетентності майбутніх викладачів психології	89
Слуцький Я. Загальні вимоги до освітньої програми соціально-педагогічного супроводу іноземних студентів	93
Шаров С. Структура та зміст соціальної компетентності студентів педагогічного університету	97
Шпичак І. Мотивація професійного зростання педагогів в умовах Нової української школи	100
Озарчук І. Особливості навчання обдарованих учнів у Латвійській Республіці	105

МОВОЗНАВСТВО ТА ЛІТЕРАТУРА

Мельникович Г. Формування компетентної особистості учня закладу загальної середньої освіти на уроках української літератури	110
Онищенко І., Яновець А. Композити в сучасній англійській мові як складова семантичної конденсації лексики	114

ІСТОРІЯ. ПРАВОВИЗНАВСТВО

Бондар І. Система завдань із формування креативності старшокласників у процесі навчання історії	118
---	-----

ДОШКІЛЬНА ТА ПОЧАТКОВА ОСВІТА

Козлюк О., Косарева О., Павлюк Т. Вплив стилів батьківського ставлення на емоційні характеристики дошкільників із порушеннями мовлення	122
Джаман Т. Один з аспектів професійної компетентності вчителів початкової школи з організації інклюзивного навчання	127
Донець В. Формування готовності до інноваційної діяльності вчителів початкових класів в умовах інклюзії у процесі фахової діяльності	131
Попадич О. Педагогічні умови підготовки вчителів до формування правових знань молодших школярів	135

ПРИРОДНИЧІ НАУКИ. ТЕХНОЛОГІЇ

Льницька Л. Науково-методичні рекомендації щодо виконання творчого завдання «тематичний екс-лібрис»	140
Лисиця Д., Лисиця Ю. Упровадження освітньої моделі підготовки асистента лікаря-стоматолога у закладах фахової передвищої освіти	144
Рогоза В. Педагогічні умови формування екологічних цінностей майбутніх учителів природничих дисциплін у процесі професійної підготовки	148
Харченко Н. Правові засади формування компетенцій із домедичної допомоги в педагогічних працівників закладів загальної середньої освіти	153

ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ. ПОЗАШКІЛЬНА ОСВІТА

Bessarab N. Education of interculturally tolerant personality in the multicultural educational space of general secondary education	159
Ворона Л. Вплив органів місцевого самоврядування Полтавщини на розвиток позашкільної освіти в області: проєктно-програмний підхід	163
Каплінський В., Пінаєва О. Роль навчальної дисципліни «Етика викладача закладу вищої освіти» у підготовці магістрів спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки»	167
Лавриченко Н. Соціально обдарована особистість: здібності, якості, розвиток	172

МУЗИКА. ЕСТЕТИКА

Дубровіна І., Кармазін А. Ідеї поширення вокального виховання І. С. Козловського у мистецькій практиці	178
Іваник Н. Феномен регентства в системі координат української православної співацької традиції	181

Лариса ВОРОНА,
кандидат педагогічних наук,
докторант кафедри педагогіки
Луганського національного університету
імені Тараса Шевченка

ВПЛИВ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ПОЛТАВЩИНИ НА РОЗВИТОК ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ В ОБЛАСТІ: ПРОЄКТНО-ПРОГРАМНИЙ ПІДХІД

У статті обґрунтовано використання органами державної влади та місцевого самоврядування проектно-програмного підходу з метою розвитку системи позашкільної освіти та реалізації державної освітньої політики на теренах Полтавщини. Проведено аналіз освітніх програм регіону, зокрема детально досліджено програму «Опікуємося освітою» на предмет сприяння розвитку системи позашкільної освіти та ефективності вирішення основних освітніх завдань у ракурсі Нової української школи.

Ключові слова: система позашкільної освіти, заклади позашкільної освіти, проектно-програмний підхід, виховання, місцеве самоврядування, державна політика.

В статье обосновано использование органами государственной власти и местного самоуправления проектно-програмного подхода с целью развития системы внешкольного образования и реализации государственной образовательной политики на Полтавщине. Проведен анализ образовательных программ региона, в частности подробно исследована программа «Заботимся об образовании» на предмет содействия развитию системы внешкольного образования и эффективности решения основных образовательных задач в ракурсе Новой украинской школы.

Ключевые слова: система внешкольного образования, внешкольное образование, учреждения внешкольного образования, проектно-програмный подход, национально-патриотическое воспитание, местное самоуправление, государственная политика.

In the article the author examines using by public authorities and local governments of the project-program approach to the development of extra-curricular system in Poltava region for the implementation of state educational policy. Local governments, as the founders of after-school education institutions, should promote the availability and quality of after-school education in the regions. Lack of experience and knowledge of effective management, lack of long-term vision and opportunities for extra-curricular education, narrow perception of extracurricular activities as a type of leisure, not as a means of comprehensive development of the individual

and acquisition of vital competencies, a way to invest in development of human capital, lead to elimination or reorganization of after-school education institutions by local authorities. In recent years, 19 extra-curricular educational institutions in Ukraine have been closed by the decision of local self-government bodies. Negative leadership belongs to Kherson, Vinnytsia, Zaporizhia, Ternopil and Poltava regions. Therefore, the author emphasizes the importance of supporting local government and public authorities in the activities and development of extra-curricular education, in the context of reforming the educational sector of Ukraine it is important to find effective ways to develop after-school education development and creative self-realization of children, promotes their social security and professional orientation, prevention of negative manifestations in the youth environment.

The analysis of educational programs of the region is carried out and the program «We take care of education» is investigated in detail for the purpose of assistance of development of system of extracurricular and efficiency of the decision of the basic educational tasks in the foreground of the New Ukrainian school.

Key words: out-of-school system, out-of-school education, out-of-school education institutions, project-program approach, national-patriotic education, local self-government, state policy.

Постановка проблеми. Позашкільна освіта, або позашкільня, в системі безперервної освіти в Україні в умовах сьогодення набуває особливої ваги і впливу на формування компетентностей дітей та молоді, чинить домінуючий вплив на систему національно-патриотичного виховання, що надзвичайно важливо у світлі подій, що відбуваються на Сході України. Вона спрямована на розвиток здібностей та обдарувань вихованців, учнів і слухачів, задоволення їхніх інтересів, духовних запитів і потреб у професійному визначенні. Загалом позашкільна освіта – це сукупність знань, умінь та навичок, які вихованці, учні та слухачі отримують у закладах позашкільної освіти (далі – ЗПО) у час, вільний від навчання в закладах загальної середньої освіти та ін.

Сьогодні в рамках Концепції Нової української школи [4] варто говорити про вдосконалення та трансформацію позашкільної освіти, адже на неї покладено

важливу місію – виховання учнівської молоді. Виховний процес, як наголошується в Концепції, має стати невід'ємною складовою освітнього процесу в цілому, пронизуючи навчальну діяльність, систему позакласної та позашкільної роботи. В умовах реформування Нової української школи основним завданням виховання є створення таких умов, за яких розвиватиметься людина європейського мислення. Саме національно-патріотичне виховання дітей і молоді визначено пріоритетним напрямом в організації виховної роботи закладів освіти. При цьому позашкільна освіта повинна стати основою для виховання особистості, адже має для цього найбільш сприятливе середовище – добровільність навчання та вільний вибір напрямку діяльності.

У системі позашкільля ключова роль відведена виховній роботі як організованому процесу, що спрямований на формування всебічно і гармонійно розвиненої особистості. Основні принципи організації виховного процесу визначаються у Концепції національного виховання, Національній програмі виховання дітей та молоді, серед яких основними є: акмеологічний принцип, національна цілеспрямованість, культуровідповідність, цілісність, психологічний супровід, технологізація, діалог та ін. [4].

Державна політика у сфері позашкільної освіти здійснюється на принципах: доступності позашкільної освіти громадянам незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, мовних або інших ознак; фінансування державних та комунальних закладів позашкільної освіти відповідно до їх структури; добровільності вибору типів закладів позашкільної освіти, форм позашкільного навчання і видів діяльності; науковості; світського характеру освіти у державних і комунальних закладах позашкільної освіти; правового і соціального захисту вихованців, учнів і слухачів в їх прагненні до вільного, різнобічного розвитку особистості; інших принципах, визначених Законом України «Про освіту» [9].

На думку науковців та практиків, концепція цілепокладання, яка лежить в основі проєктно-програмного підходу, якраз і спрямована на розв'язання актуальних проблем освітньої галузі, виражає спільне прагнення всіх складових громадянського суспільства, передбачає досягнення прогнозованих результатів, а також є важливим інструментом впливу органів державної влади та місцевого самоврядування на розвиток системи освіти як у регіоні зокрема, так і в державі в цілому. Про це свідчить і досвід використання проєктно-програмного підходу органами місцевого самоврядування Полтавщини, спрямованого на розвиток освітньої галузі регіону.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Питання діяльності органів місцевого самоврядування у сфері освіти, зокрема функціонування закладів освіти, розглядалися низкою науковців та представляють різні напрями дослідження – юридичний, економічний, педагогічний, публічне управління тощо. Дану проблематику окреслено в наукових працях Л. Гриневич, Б. Данилишина, М. Кропивки, П. Ворони та ін.

Серед дослідників позашкільної освіти варто виокремити таких учених та практиків, як С. Боровська, О. Биковська, Я. Биковський, Т. Биковський, Л. Дейдиш, С. Каричковська, В. Каричковський, О. Ковальчук, Н. Кардаш, С. Лихота, О. Кузик, В. Найдок,

В. Кодря, Л. Оружа, Л. Олексюк-Казо, Т. Паливода, І. Первушевська, О. Рудика, Н. Савенко, Г. Суркова, Л. Ткаченко, О. Шевченко, Н. Цвікова, А. Ясинська та ін. [5].

Разом із тим, учені наголошують на важливій ролі держави та органів місцевого самоврядування у визначенні та реалізації стратегії розвитку позашкільної освіти в кожному регіоні України, зокрема звертають увагу на модернізацію методології та практики позашкільля. При цьому особлива роль відводиться проєктно-програмному підходу як способу структуризації, що застосовується з метою вирішення завдань комплексного планування й управління освітнім процесом, забезпечує пріоритет першочергових цілей і завдань, досягнення максимально значущих кінцевих результатів. Даний підхід також передбачає об'єднання цілей, строків, управління в складі цілісного процесу, спрямованого на розвиток освіти в регіоні, досягнення стратегічних завдань за допомогою відповідних цільових програм розвитку.

Сутність нашого дослідження полягає в узагальненні та виокремленні регіональної специфіки використання проєктно-програмного підходу з метою розвитку освітнього сектору регіону, що важливо для стимулювання діяльності системи закладів позашкільної освіти регіону [3].

Мета статті – здійснити аналіз регіональних освітніх програм, прийнятих Полтавською обласною радою; ґрунтовно дослідити програму «Опікуємося освітою» з метою сприяння розвитку системи позашкільля та ефективності вирішення основних освітніх завдань у ракурсі Нової української школи.

Виклад основного матеріалу. Розвиток освіти, зокрема й позашкільної, пошук нових форм і методів заохочення дітей до навчання та виховання повинні бути пріоритетними напрямками діяльності органів влади. У зв'язку з цим для розвитку позашкільної освіти в кожному регіоні України органами місцевого самоврядування, особливо на рівні обласних рад, використовується проєктно-програмний підхід, що спрямований на вирішення проблем, які виникають у сфері освіти, як-от: створення належних умов для здобуття вихованцями, учнями та слухачами позашкільної освіти; збереження та розвиток мережі державних та комунальних позашкільних закладів освіти без права їх перепрофілювання, перепідпорядкування, злиття, закриття тощо; координація зусиль органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, об'єднань громадян із метою розвитку позашкільної освіти тощо [2].

Вагомий досвід використання проєктно-програмного підходу в управлінні освітнім процесом має Полтавщина. На сьогодні в області діє кілька освітніх програм, серед яких:

- Обласна програма «Опікуємося освітою» на 2017–2020 роки;
- Програма реалізації концепції допризовної підготовки і військово-патріотичного виховання молоді Полтавської області на 2015–2020 роки;
- Обласна цільова програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2017–2020 роки;
- Програма національно-патріотичного виховання дітей та молоді у Полтавській області на 2016–2020 роки;

- Обласна програма «Оздоровлення та відпочинку дітей» на 2020–2024 роки.

Усі зазначені вище програми були прийняті за сприяння депутатського корпусу Полтавської обласної ради (активний процес обговорення у профільній комісії) та з урахуванням громадської думки, передусім освітян, а також внутрішньо-регіональних освітніх особливостей Полтавщини.

Пропонуємо більш ґрунтовно розглянути Обласну програму «Опікуємося освітою».

Полтавська обласна рада на пленарному засіданні дванадцятій сесії сьомого скликання рішенням від 23 грудня 2016 року № 2316, керуючись частиною 2 статті 43 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», статтею 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації», статтею 14 Закону України «Про освіту» та розглянувши розроблений обласною державною адміністрацією проект, прийняла Обласну програму «Опікуємося освітою» на 2017–2020 роки (далі – *Програма*). У ході прийняття даної Програми були враховані висновки постійних комісій обласної ради, пропозиції та думки педагогічної громадськості області, громадських організацій. У ході обговорення основна увага акцентувалася на тому, що дана Програма покликана поліпшити стимулювання розвитку творчого потенціалу вчителів області, підвищувати їхню професійну майстерність, сприятиме заохоченню й підтримці обдарованих і талановитих дітей та молоді, вирішуватиме проблеми з фінансуванням закупівлі науково-методичної літератури, фахових періодичних методичних видань для закладів освіти, зміцнення їх матеріально-технічної бази. Загалом Програма стала базовим нормативним документом для розвитку позашкільля у Полтавській області [7].

Метою програми «Опікуємося освітою» було визначено:

- забезпечення конституційного права громадян на здобуття якісної освіти, рівний доступ до неї, приведення системи освітньої роботи у відповідність до потреб дитини;

- формування інтелектуального потенціалу регіону шляхом створення в області сприятливих умов для пошуку, підтримки інтелектуально і творчо обдарованих дітей та молоді, самореалізації творчої особистості в сучасному суспільстві;

- забезпечення ефективності виявлення та підтримки творчої праці вчителів, підвищення їхньої професійної майстерності, популяризації педагогічних здобутків;

- створення умов для ефективного науково-методичного забезпечення регіонального компонента освіти в Полтавській області у 2017–2020 рр.;

- удосконалення планування та супроводу фінансово-господарської діяльності, матеріально-технічного та методичного забезпечення контролю дотримання безпечних умов організації освітнього процесу в закладах і установах освіти, що перебувають у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, а також закладах і установах освітньої галузі в цілому;

- модернізація матеріально-технічної бази окремих закладів освіти із метою належної експлуатації будівель;

- забезпечення готовності закладів освіти до нового навчального року та недопущення випадків призупинення освітнього процесу через виникнення нештатних ситуацій;

- зменшення витрат бюджетних коштів на оплату послуг з опалення, економне споживання енергоресурсів;

- економія коштів на проведення позапланових поточних ремонтів;

- забезпечення санітарно-гігієнічних умов для навчання та виховання дітей та підлітків відповідно до вимог нормативних документів;

- зменшення рівня захворюваності та поліпшення здоров'я учасників освітнього процесу, а також створення комфортних умов для їх перебування у закладах;

- узгодження дій місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування усіх рівнів щодо цілеспрямованої підготовки молоді до захисту Вітчизни, виховання на патріотичних, історичних та бойових традиціях українського народу, що особливо важливо у час російської агресії на Сході України [6].

Варто зазначити, що всі положення Програми неабияк стосуються розвитку системи позашкільля області, особливо в частині підтримки обдарованих дітей та педагогів, які працюють з ними, різноманітних заходів та тренінгів, що стимулюють освітній процес та національно-патріотичне виховання тощо.

Актуальність програми «Опікуємося освітою» на даному етапі підсилюється дією Концепції «Нова українська школа», яка пояснює ідеологію реформування системи освіти, обґрунтовує необхідність підготовки випускника нової школи як цілісної особистості, усебічно розвиненої, здатної до критичного мислення, патріота з активною позицією, новатора, здатного змінювати навколишній світ, розвивати економіку, конкурувати на ринку праці, вчитися впродовж життя.

Програма також дає змогу стимулювати розвиток творчого потенціалу педагога, підвищувати його професійну майстерність, сприяє заохоченню й підтримці обдарованих і талановитих дітей і молоді (передусім через систему закладів позашкільля), їхній підготовці до всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів.

Програма включає чотири важливі напрями, в реалізації яких активно задіяні заклади позашкільної освіти Полтавської області:

1. Підтримка роботи з обдарованими і талановитими дітьми та молоддю.

2. Розвиток післядипломної освіти (методична та курсова робота закладів позашкільля і для працівників закладів).

3. Удосконалення планування та супроводу фінансово-господарської діяльності, матеріально-технічного та методичного забезпечення, контролю дотримання безпечних умов організації освітнього процесу в закладах і установах освіти, що перебувають у спільній власності територіальних громад сіл, селищ, міст області, а також закладах і установах освітньої галузі в цілому.

4. Національно-патріотичне та військово-фізичне виховання.

Зважаючи на те, що Концепцією «Нова українська школа» передбачено вдосконалення роботи з виявлення та розвитку нахилів обдарованих дітей і молоді, варто виокремити такі пункти програми: виявлення обдарованих і талановитих дітей і молоді, створення умов для їх розвитку; підготовка учасників I, II та III етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України [6]. Із цією метою в Програмі

передбачено оплату педагогів, які забезпечуватимуть освітній процес, організацію харчування, проживання та підвезення учасників, оплату відряджень під час проведення навчально-тренувальних зборів учасників I, II та III етапів Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України. Крім того, Програма забезпечує адресну підтримку обдарованих і талановитих дітей та молоді шляхом виплати грошових винагород переможцям III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів, переможцям II етапу конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук. Забезпечується матеріальне заохочення педагогічних та науково-педагогічних працівників, які підготували переможців III етапу Всеукраїнських учнівських олімпіад із навчальних предметів та II етапу конкурсу науково-дослідницьких робіт учнів-членів Малої академії наук України [6].

Програма «Опікуємося освітою» також спрямована на вирішення проблем, які неможливо розв'язати у процесі поточної роботи та які наявні у системі освіти Полтавщини та є важливою сферою соціально-економічного, духовного і культурного розвитку сіл і міст області. Залучення коштів обласного бюджету у перспективі дає можливість забезпечувати якісну підготовку окремих закладів освіти до нового навчального року, опалювального сезону та попередить виникнення аварійних ситуацій у ході освітнього процесу, впровадити енергозберігаючі та енергоєфективні технології тощо. Саме для вирішення цих та інших нагальних питань і виникла необхідність прийняття програми «Опікуємося освітою» [6].

Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» [8] покладає відповідальність за складання програм соціально-економічного розвитку та цільових програм на виконавчі комітети рад та державні адміністрації. При цьому підготовча робота повинна здійснюватися під керівництвом голови. Відповідно до означеного вище Закону місцеві програми повинні складатися щорічно з урахуванням Державної програми економічного і соціального розвитку на відповідний рік. У статті 11 даного Закону пропонується така структура програми:

- аналіз соціально-економічного розвитку відповідної територіально-адміністративної одиниці за попередній і поточний роки та характеристика головних проблем розвитку її економіки та соціальної сфери, зокрема й освіти;
- стан використання природного, виробничого і трудового потенціалу, екологічна ситуація у відповідній територіально-адміністративній одиниці;
- можливі шляхи розв'язання проблем розвитку економіки і соціальної сфери відповідної територіально-адміністративної одиниці;
- мета та пріоритети соціально-економічного розвитку відповідної територіально-адміністративної одиниці в наступному році;
- система заходів місцевих органів виконавчої влади щодо реалізації соціально-економічної політики з визначенням термінів виконання та виконавців;
- основні показники соціально-економічного розвитку відповідної адміністративно-територіальної одиниці;
- дані про отримання та використання доходів від розпорядження об'єктами комунальної власності, показники розвитку підприємств та організацій, що є об'єктами комунальної власності [8].

Як бачимо, у наведеній структурі програми представлено три елементи: економіка, екологія та соціум. Доведено, що сталий соціальний розвиток забезпечується сукупністю «...економічних, соціальних, політичних, духовних процесів, які розгортаються в суспільстві з метою забезпечення гармонійного розвитку людини, суспільства, економіки та довкілля».

Висновки. Таким чином, зауважимо, що система позашкільної освіти Полтавської області як важлива складова освітнього процесу України загалом відіграє одну з домінуючих ролей у політичному, духовному та соціальному розвитку суспільства та є формуючою складовою процесу гармонійного розвитку дитини. У зв'язку з цим прийняття освітніх програм, серед яких і програма «Опікуємося освітою», на рівні області, району, громади ще більше стимулюватиме процес гармонізації людини та реалізації її здібностей. При цьому системі позашкільної відводиться одна з провідних ролей, що зазначено і в Концепції Нової української школи

Перспективи подальших розвідок у даному напрямку плануємо спрямувати на дослідження регіональних особливостей освітянських програм та інструментів їх моніторингу.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Биковська О., Громовий В. Позашкільна освіта: концептуальні засади в умовах реформування системи освіти України. *Освітня політика* : портал громадських експертів. URL: <http://educationua.org/ua/articles/435-pozashkilna-osvita-kontseptualni-zasadi> (дата звернення: 10.06.2020).
2. Ворона Л. І. Особливості позашкільної освіти як складової освітнього простору Полтавщини. *Педагогічні науки: історія розвитку, сучасний стан та перспективи досліджень* : матеріали II науково-практичної конференції (м. Полтава, 27-28 берез. 2020 р.). Херсон : Молодий вчений, 2020. С. 6–9.
3. Карамішев Д. В., Бульба В. Г., Поступна О. В., Ростовська В. І. Розвиток системи позашкільної освіти на регіональному рівні як необхідний елемент у вихованні особистості. URL: <http://www.kbuara.kharkov.ua/e-book/db/2013-1/doc/6/05.pdf> (дата звернення: 10.08.2020).
4. Концепція «Нова українська школа» від 14 груд. 2016 р. № 988-р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 10.06.2020).
5. Стратегія розвитку позашкільної освіти. *Освіта* : всеукраїнський громадсько-політичний тижневик (спецвипуск). 2018. № 35/36 (5833/5834). 19–26 вересня.
6. Програма «Опікуємося освітою на 2017-2020 роки». URL: [https://C:/Users/user/AppData/Local/Temp/Rar\\$D1a7932.44365/Osnovna.pdf](https://C:/Users/user/AppData/Local/Temp/Rar$D1a7932.44365/Osnovna.pdf) (дата звернення: 08.06.2020).
7. Харченко О. В. Нова українська школа: завдання і перспективи. *Постметодика*. 2016. № 2. С. 2–17.
8. Про місцеве самоврядування в Україні : Закон України від 21 трав. 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 23.06.2020).
9. Про освіту : Закон України від 05 верес. 2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 20.06.2020).

Дата надходження до редакції: 24.07.2020 р.